

Norsk Tjenestemannslag

NTL Luftfarten

En fagforening for ansatte i Norsk Luftfart

Info august 2024

Sommeren er over og Luftfarten er klar for høsten

Etter en velfortjent sommerferie er vi nå tilbake i full sving i NTL Luftfarten. August måned begynner alltid med å lese gjennom e-poster og få en fullstendig oppdatering på arbeidet før sommeren. Vi setter også av tid til å planlegge for høsten.

Vi er nå godt i gang igjen, og vi har deltatt på Arendalsuka der vi har fått med oss mange nyttige inntrykk og diskusjoner. Vi har også hatt styremøte i NTL Luftfarten og besøkt RTC (Remote Tower Senter) i Bodø.

Høsten ligger foran oss, og vi er klare for arbeidet som venter. God lesing om vår aktivitet i august!

ID-møte

Konsern

Saker på agendaen var:

- Informasjon fra ledelsen v/Abraham Foss
Sommerdriften gikk veldig bra. Noe smått er det alltid men bra drift.
Takk til alle i Avinor som står på og håndterer driften på en god måte.

God vekst på inngående turister, men disse tjener Avinor mindre på per passasjer sammenlignet med nordmenn da de har et annet handlemønster.

Jobber med finansieringssiden, ikke i mål, men pågående prosess.

Finansielle situasjonen er utfordrende, men optimistisk på å finne løsning. Men er usikker på om den er god nok med tanke på markedet. Det er store endringer i markedet som fører til at konkurransedyktigheten for norsk luftfart går ned. Lønnsutvikling, prisutvikling drivstoff, dynamikken i markedet er noen av faktorene. Samtidig er det mange samfunnsmessige behov som skal dekkes fra andre aktører som Avinor må koste.

Det er god utvikling av ruter i Tromsø og kanskje litt for mye med tanke på bærekraften i det.

Hele det norske markedet er snudd opp ned de siste årene. SAS vrir mer trafikk mot Kastrup, og Osl påvirkes med sin status som hub.

Norwegian har vært gjennom en refinansiering og jobber nå mot lokasjoner der de får mest for pengene.

Prosjektet ny lufthavn Mo i Rana går veldig bra, og de første 700 metrene er i ferd med å asfalteres. Samtidig jobbes det fra Avinor til å få regionen til å se utviklingen i en sammenheng, og satse på ruteutvikling fra nye lufthavnen.

Prosjektet ny lufthavn Bodø har en god fremdrift, men det er svært krevende å samarbeide opp mot Forsvaret pga nye behov derifra.

FAS - Komplisert prosjekt men er nå mer komfortabel på fremdrift. Prosjektet kommer til å gå til 2028. Bedre produksjon i prosjektet, men fremdeles også mange problemstillinger. Et langt og komplisert prosjekt.

Det rekrutteres i stor grad på Teknologi avdelingen. Dette er stort sett konsulenter som ansettes fast i Avinor.

- Status og informasjon pr. divisjon

- Teknologi v/Lars Vågsal

God drift og stabile systemer gjennom sommeren.

Noe utfordring med tanke på kjøling av systemer (Namsos), og en feil i Molde på endringshåndtering. Ingen alvorlige cyberhendelser men store utfordringer som følge av Crowdstrike.

Avinor ble i liten grad påvirket av dette, da de ikke bruker Crowdstrike.

Tett oppfølging av kostnader med mindre budsjettavvik, men prognose for året er fortsatt iht budsjett, da er hele ADA-programmet inkludert. Konsulentbruken er redusert fra 33 til ca 13 stk. Av disse 13, er det flere på små stillingsprosenter.

Prosjekter og leveranse er stabil med månedlig forbedring.

Det er mange prosjekter på gang, og ønsker å gjøre færre ting samtidig.

Ny leder for AI har begynt i stillingen (Tone-Marie Wahlstrøm) og et lite team er rekruttert – utrolig god respons på utlysninger – dette for å gjøre Avinor uavhengig av ekstern konsulenthjelp (leder for ADA + produktleder + Data scientist + Machine Learning ingeniør). Copilot under uttestesting med ~100 pilotbrukere

Teknologi har en stor økning i AML brudd, og må se på robustheten i driften.

- BKI v/Ragnhild

Riksrevisjonen har gitt gode tilbakemeldinger på arbeidet med klima og natur, basert på foreløpig rapport

Gode tilbakemeldinger fra kundene på sommerens drift på våre lufthavner

Avklart behov for back-up på sweepere på OSL kommende vinter med tanke på ASR prosjektet.

Store prosjekter krever mye fokus og energi fra BKI.

Nye EU krav til bærekraftsrapportering er krevende, og beslagelegger mye ressurser.

Fremtidens security – igangsette strategiarbeid SECON, NSB og oppstart programorganisering

○ DSL v/Thorgeir

En av de bedre somrene som man kan huske. God vekst på utland, spesielt på BGO og Osl.

BHST1 har vært testkjørt med ca. 20% av kapasiteten, og har fungert bedre enn forventet, og vært til god støtte i sommertrafikken.

Værnes gjennomføres det beslutninger i fase 1 pir vest og midlertidig BHS.

Det vil fokuseres på å følge opp forbedringstiltak knyttet til nye store (autonome) brøytebiler på Osl.

Flesland skal gjennom en krevende reasfaltering i 2025, som krever gode forberedelser.

○ DRL v/Anders Kirsebom

Sikker og stabil drift gjennom sommeren. Flott innsats!

Overtakelse av Andøya trinn 2 - Driftsansvar ved ansettelse av 13-14 stk. Fortsetter ansettelser fremover. Tilsynet hadde revisjon og ingen avvik. Videre må man se på nytt materiell og driftsbygg slik at forsvarets materiell ikke trenger å leies mer.

Det vil være større fokus på ressursstyring i DRL fremover. Det er gjennomført en revisjon av ressursstyringen, og det vil bli utarbeidet en rapport som vil bli gjennomgått til høsten.

- Sak 39/24 Informasjon: HR- Lønn v/Virginia Hyde og Arild Eileraas
Prosjektets formål er å spesifisere, anskaffe, forberede implementering og implementere nye system for HR og Lønn. Det inkluderer også håndtering av integrasjoner som berøres av systemskifte. Ny HR-systemsuite utløser en større endring for organisasjonens brukergrupper som ivaretas gjennom kommunikasjonsaktiviteter og opplæring
- Sak 40/24 Informasjon: Revisjon etiske retningslinjer v/Mari Wiker
Årlig er det en gjennomgang av etiske retningslinjer i Avinor. Her hadde foreningene og verneombud enkelte tekstlige innspill som tas med i det videre arbeidet.
- Sak 41/24 Innspill/evaluering ny struktur ID-møte
Etter at møtestrukturen over ID-møtene sentralt ble lagt om, ble det gjennomført en evaluering, der NTL Luftfarten mener at møtet er blitt mer overordnet. Det er for lite tid til å gå mer i dybden på saker. Strukturen på det sentrale ID-møtet er fint, men vi savner å ha drøftinger i divisjonen der avgjørelsene skal fattes. Samtidig får vi ikke samme innsikten i hva som skjer i disse.

Daglig drift

Arendalsuka

NTL Luftfarten var til stede på Arendalsuka med Mike og Ørjan. Gjennom uken var det et enormt utvalg av spennende temaer å følge, så prioritering og god planlegging var nødvendig for å få størst mulig utbytte. NTL Luftfarten bidro også ved å stå vakt på LO sin stand, hvor vi fikk snakket med mange hyggelige mennesker.

Noen av seminarene vi deltok på var: Arbeidslivets toppmøte, Hvem utøver den skjulte makten i Norge?, Norge- verdens beste på bærekraftig reiseliv, Hydrogen-

løsningen for fossilfri norsk luftfart?, Kan fly være mer miljøvennlig enn tog?, Produksjon av bærekraftig flydrivstoff, Nord-Norge - En arktisk pilot i grønn luftfart!, Alle trenger mer kraft, Luftfart, sikkerhet og beredskap, Hvem skal prioriteres, Sett flyavgiftene i arbeid! Partilederdebat.

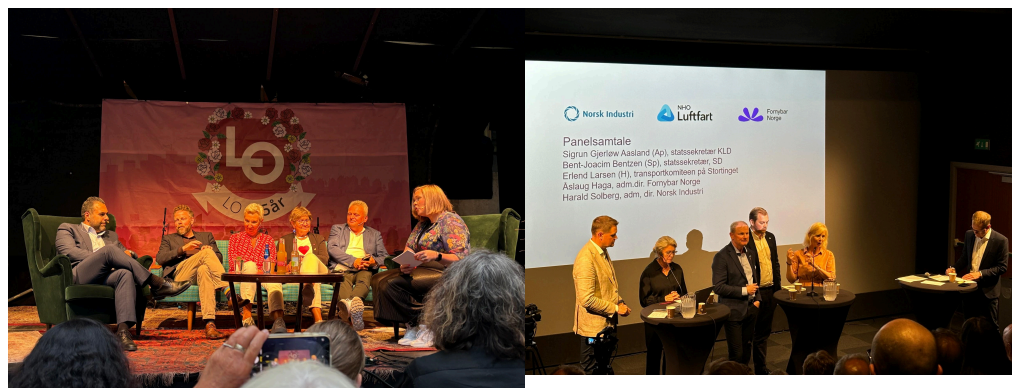
Dette er et utdrag av hva vi deltok på. For luftfart har mye handlet om bærekraftig

drivstoff og utviklingen av dette. Tilgjengeligheten på biodrivstoff er for lav, og produksjonen krever mye energi. Hvem og hva skal prioriteres?

Arendalsuka er også en arena for diskusjon og nye bekjenskaper utenfor seminarene. Vi får diskutert problemstillinger som er relevante for oss, samt fått god innsikt i andres perspektiver.

Det siste arrangementet vi deltok på var Norwegians "Sett flyavgiftene i arbeid!" Her var vi sammen med Norsk Flygerforbunds leder, Synnøve, og nestleder, Jo Bjørn. Etter seminaret var det mingling og partilederdebat. Det var veldig hyggelig at Norwegians konsernsjef Geir Karlsen og ny konsernsjef for Widerøe, Tore Jenssen, stilte opp på bilde for anledningen.

Noen bilder fra uken:

Evaluering av lønnsoppgjøret

Forhandlingsutvalget har gjennomgått hele prosessen i lønnsoppgjøret fra start til slutt og levert sine innspill til Landsforeningens styre. Lønnsoppgjør er en omfattende oppgave som strekker seg over en lang periode. Det er viktig å kontinuerlig evaluere og identifisere områder hvor vi kunne gjort ting annerledes, bedre, eller hvor vi har lyktes, for å alltid søke etter det beste resultatet og prosessen. Vi har identifisert noen forbedringspunkter i forberedelsene og gjennomføringen. Alt i alt er vi fornøyd med resultatet og hvordan vi har jobbet underveis. Har du innspill, er vi takknemlige for dette og tar gjerne imot dem på e-post: post@ntlluffarten.no

Møte på RTC

Den 20. august var Ørjan sammen med avdelingen i Flysikring på besøk til RTC. (Remote Tower Center) i Bodø. Hele dagen var satt av og det ble arrangert et åpent møte der vi presenterte NTL som fagforening og gjennomførte medlemsmøte. Det ble gjennomført valg av ny tillitsvalgt og vi gratulerer Silje Christin Pettersen med valget. Vi ser frem til et godt samarbeid.

Faglig utvalg PBR

Førerkortforskriften

Som vi skrev om tidligere, så var førerkort forskriften til høring for endring. Førerkortforskriften § 12-8 regulerer unntak fra kravet om førerett i enkelte førerkortklasser ved kjøring på lukkede bedriftsområder. Bestemmelsen er først og fremst tiltenkt ansatte hos bedrifter ved norske lufthavner og industribedrifter.

Den er en ny bestemmelse som ble tatt inn i førerkortforskriften 22. februar 2024. Bestemmelsen erstattet tidligere dispensasjonsordning i førerkortforskriften § 14-3 andre ledd. Den tidligere dispensasjonsbestemmelsen utviklet seg til å bli et tilnærmet generelt unntak hvor de fleste som søkte om dispensasjon, fikk søknadene innvilget. Statens vegvesen anså det derfor hensiktsmessig å innføre en ny generell unntakshjemmel i § 12-8.

Kravet om gyldig førerett i vedkommende klasse gjelder uavhengig av om kjøringen finner sted på offentlig vei eller på privat område, og gjelder i utgangspunktet også for flyplasser og andre lukkede bedriftsområder, jf. førerkortforskriften § 1-1.

Førerkortforskriften § 12-8 inneholder noen innskjerpede vilkår sammenlignet med tidligere praksis. De innskjerpede vilkårene er at fører må ha hatt sammenhengende førerett i klasse B de to siste årene, og at fører må ha oppnådd minstealder for å kunne erverve førerett i aktuell førerkortklasse. I tillegg ble det vedtatt at opplæringen skal bestå av en områdespesifikk del og en kjøretøyspesifikk del.

Det er viktig at personer som skal føre kjøretøy på lukkede områder, har god trafikkfaglig kompetanse som er spesifikt tilpasset området hvor kjøringen skal finne sted. For å ivareta trafiksikkerheten inne på det lukkede bedriftsområdet skal aktuelle personer gjennomføre alternativ opplæring som er tilpasset de særegne forholdene på området.

Statens vegvesen har, etter innspill under høringsrunden, sett at det var hensiktsmessig å presisere enkelte minstekrav til opplæringen. Disse minstekravene er utarbeidet av Statens vegvesen, og det er tatt utgangspunkt i opplæringsplanen for klasse C1 Trinn 1, men med enkelte tilpasninger. Minstekravene til opplæringen følger av høringsoppsummeringen til høring om endringer i førerkortforskriften av 12. juni 2023 del 1 punkt 3.1.1 og har følgende innhold:

Den bedriftsinterne opplæringen skal deles inn i to deler:

Del 1 er en generell opplæring som må gjennomføres én gang (grunnkurs). Denne delen skal omhandle kjøring og samhandling med spesialkjøretøy.

Mer konkret betyr dette at fører skal drøfte og forklare:

- Hvordan sikkerhetskultur påvirker atferd og oppførsel
- Risiko og ulykker
- Behov for overblikk over trafikksituasjoner
- Hvordan kjøre sikkert og tydelig med rett plassering, fart og fartstilpassing
- Hvordan interessekonflikter med andre som ferdes i området kan reduseres ved å ta hensyn til andres behov og å ta andres perspektiv.

Del 2 vil være kjøretøyspesifikke, eller utstyrsspesifikke, og skal gjennomføres for hvert av det enkelte kjøretøyet som skal føres. Dette betyr at en som skal kjøre ulike kjøretøy, må gjennomføre kursets del 2 flere ganger. Etter gjennomføring av dette kurset skal fører ha de kunnskaper og ferdigheter, den selvinnsikt og risikoforståelse, som er nødvendig for å kjøre det konkrete kjøretøyet på en sikker måte på det aktuelle området.

Dette betyr at fører skal:

- Erfare hvordan kjøring med det aktuelle kjøretøyet skiller seg fra kjøring med personbil
- Kjenne til de spesielle trafiksikkerhetsutfordringer som gjelder på det konkrete området
- Kunne utføre nødvendig ettersyn og kontroll for å forsikre seg om at kjøretøyet er i god teknisk stand før kjøring
- Kunne forklare hvordan føreren må opptre for å redusere risikoen i området rundt kjøretøyet hvor andre trafikanter kan være skjult og tilpasse atferden etter dette
- Kunne forklare og utføre forsvarlig rygging, vurdere bruk av medhjelper og forklare hvordan denne skal instrueres, samt kunne kommunisere med medhjelper underveis i ryggingen på en hensiktsmessig måte

- Mestre å oppfatte trafikkbildet fullstendig ved å ha god observasjonsteknikk, ha kontroll over kjøretøyets blindsoner, kunne forutse risikofulle situasjoner og handle på en måte som bidrar til sikkerhet.

Ferdighetsprøve

Opplæringen skal avsluttes med en ferdighetsprøve med kyndig person. En kyndig person er en person som er godt kjent med de utfordringer det er å føre de aktuelle kjøretøyene, samt hvilke trafikksikkerhetsutfordringer, og andre sikkerhetsutfordringer, som er gjeldende på det spesifikke området. Dette innebærer i praksis at det er krav om at den kyndige personen har førerrett for det aktuelle kjøretøyet der vedkommende skal gi opplæring og gjennomføre ferdighetsprøve.

Prøven skal være reell. Det vil si at kandidaten skal oppfylle forhåndsdefinerte ferdighetskrav, bestemt av bedriften, for å bestå ferdighetsprøven. Det er naturlig at disse ferdighetskravene samsvarer med de opplæringskravene som er gjennomgått under den bedriftsinterne opplæringen. Både den bedriftsinterne opplæringen og ferdighetsprøven skal tilpasses kjøretøyet og det aktuelle området. Prøvens innhold og omfang vil altså variere ut ifra hvor komplisert det er å føre kjøretøyet og området det skal kjøres på.

Bedriftene må kunne dokumentere at de aktuelle ansatte har gjennomført bedriftsintern opplæring og bestått ferdighetsprøve ved eventuelle kontroller og tilsyn.

Avinor har sett på hvilke konsekvenser dette vil få for de med krav om førerkort klasse C, CE og D. Det er ingen tvil om at det å drive egen opplæring vil være omfattende og krevende. Dette kan variere avhengig av hvilken klasse det gjelder. Fagavdelingen har utarbeidet noen forslag med ulike konsekvenser og kostnader som legges frem for BKL i september.

Det er per i dag ikke lov å ha dispensasjon/intern opplæring på klasse C for førere av utrykningskjøretøy.

Inntreden i varmt og røykfyllt miljø

I forbindelse med brevet fra Luftfartstilsynet om tydeliggjøring av at brann og redning skal kunne gå inn i varmt og røykfyllt miljø for å redde liv, er det nå utarbeidet en veiledning. Denne er sendt ut på høring, og vil være avsluttet i løpet av høsten.

NTL Luftfarten mener det er fint med en veiledning for dette. Brannvesen opererer også med egne veiledninger for f.eks. inntreden i en tunnelbrann, båtbrann og lignende. Men har alltid DSBs røykdykkerveiledning/kompetanse i bunn. Vi håper at Avinor også vil se nødvendigheten av dette, og innføre denne kompetansen for våre mannskaper. Dette er viktig med tanke på kompetansen til å vurdere en situasjon, og ikke minst med tanke på samfunnssikkerheten og det kommunale brannvesenets behov for vår hjelp ved enkelte anledninger.

Merkemaling

Det er tilbakemeldinger fra flyselskapene at det er variabel kvalitet/synlighet på merkemaling rundt om på flyplassene. Det er mange som er flinke til å gjennomføre flere runder med merkemaling i løpet av året, og andre har mindre mulighet for dette.

Det vil ruller ut en kampanje på dette, og viktigheten av at den er av god kvalitet hele året om mulig.

IRIS 2.0

IRIS 2.0 er i ferd med å implementeres på flere lufthavner i disse dager. Det er oppstått noen utfordringer med tanke på mini AWOS enkelte steder der den ikke er blitt montert.

Vinterdrift

Det vil være en samling for bemyndiget vinterdrift på Gardermoen 11.-12. september. Alle flyselskaper vil stille på denne samlingen.

Sist sesong ble prosjektet smartere bruk av kjemikalier gjennomført. Her er det gode funn og bedre bruk av sand og kjemikalier er opptaget.

Dette vil distribueres ut til lufthavnene som kan høste av erfaringene gjennom prosjektet.

Dette vil forhåpentlig vis føre til mindre slitasje på fly og utstyr, samtidig som at det blir et mer riktig forbruk.

Fugl & vilt

Naturen er uforutsigbar, og det styrer hvor mye fugl og overvåkning som må gjøres. Utvikling over de siste 5 år er 2,03 birdstrike rate. Dette er innenfor det godkjente området på skalaen. 2019 hadde en lav birdstrike rate, men med en liten stigning under pandemien.

Det er 4 lufthavner som har over 3 på skalaen, og her lages det utvidede prosedyrer.

Avinor har ny fellingstillatelse for 2025, men den er kraftig innskjerpet. Nødvendige tiltak må gjøres før det blir avlivet fugler som er rødlistet.

Airside Safety & AMS

Det foregår en samhandling AFAS og BKI – med tanke på overgang fra sekvensiell drift og til multippel drift. Her er det en del frasiologi som må på plass for å unngå misforståelser ved kommunikasjon, bakke-tårn og luft-tårn. Her er det selvsagt en utfordring at en posisjon overvåker og lytter til samband på 3 ulike lufthavner.

Kollektiv klarering (Enhetlig klareringspraksis) er godt i gang. Her jobbes det også med å få en enhetlig godkjent frasiologi på plass. Det er omfattende, men kommet et godt stykke på vei.

Fagsamling LAST/LRST som ble gjennomført, var den første på 7 år. Det var svært gode tilbakemeldinger fra deltagerne på denne samlingen.

7. januar 2026 er fristen for språkkrav for alle som skal ut på manøvreringsområdet. Det er et ønske fra EASA at det skal være engelsk. Om det skal benyttes annet, eller flere språk, må det gjennomføres en risikovurdering.

Flere land i Europa ønsker ikke å kun benytte engelsk på sine lufthavner. Primært vil de at deres eget språk skal kunne benyttes. Gardermoen er tydelige på at de ønsker å benytte engelsk.

Det kan være godt nok at selve frasiologien er på engelsk, men ved forklaring på hva oppdraget gjelder, kan føres på norsk.

Dette er fremdeles ikke avklart, og det jobbes iherdig med temaet.

Risikoanalyse båt/vannscooter

Her er 30% av analysene gjennomført for de som har våtområder. Dette er et arbeid som har strukket ut i tid av ulike grunner. Dette er påkrevd, og skal gjennomføres.

Det er krav fra sjødirektoratet at det skal være arbeidsdrakter ombord i disse båtene. Det er inngått kontrakt med Tess på tilsvarende drakter som kystverket benytter.

Flysikring

Møter gjennomført i August

20.08.2024 Medlemsmøte i Bodø
20.08.2024 Styremøte Flysikring , Fysisk møte i Bodø
21.08.2024 ID Møte konsern 09:00 - 12:30
21.08.2024 ID Møte Flysikring 13:00 - 15:30
21.08.2024 Samtale Videreutvikling
22.08.2024 Styremøte NTL landsstyret
22.08.2024 Oppfølging etter HO 2024
29.08.2024 Styremøte Avinor Flysikring 09:00 - 15:00

Medlemsmøte på RTC i Bodø.

Det ble holdt et medlemsmøte i Bodø 20. august.
Styret vil takke for gjestfriheten for å bli invitert til Bodø . Det var godt oppmøte, det ble gått gjennom NTL sitt budskap, medlemsfordeler og andre aktuelle saker. Det ble avholdt valg av tillitsvalgt, og disse ble valgt inn:

Tillitsvalgt: Silje Christin Pettersen
Vara: Eivind Magnus Aasegg

To av de nye innvalgte er også nye Medlemmer i NTL og alle vil bli tilbudt kurs og utdanning som tillitsvalgt

Det ble gode diskusjoner under medlemsmøtet og flere problemstillinger ble tatt opp. Det var et veldig fint møte, og styret satte stor pris på å møte medlemmer på RTC. Vi håper på at flere medlemmer på RTC, alle er hjertelig velkommen.

Samarbeidskonferanse 5-6 september Flysikring

Det ble gjennomført en samarbeidskonferanse /workshop om Fremtidens Flysikring. Det var planlagt 2 dager, men andre dag ble kun oppsummering og ett kort ID møte. Oppfølging til saken vil bli nytt møte i mai. Det vil komme mer info når denne er tilgjengelig.

NTL-kurs

Husk å se på [NTLs kurskalender](#). Her finner man mange nyttige kurs for tillitsvalgte og medlemmer. Reiser man på kurs så får man dekket reise, kost og losji samt at man ikke blir trukket i lønn. Utvid din kunnskap og bli kjent med nye folk.

Sosiale medier og NTL-nettside

Husk å "lik" vår side på [Facebook](#). Vi har også en [hjemmeside](#). Hjelp gjerne din kollega til å finne frem til dette.

Vi er også på [INSTAGRAM](#), så følg oss gjerne der også! Du finner oss ved å søke opp ntl_luftfarten.

Kom gjerne med innspill til oss

Vi oppfordrer alle til å komme med innspill til infoskrivet vårt. Er det noe man trenger mer info om eller annen type info, hører vi gjerne fra dere. Vil man ha inn info om egen aktivitet er dette også fullt mulig. Bilder er også bra.

Med hilsen

Ørjan Kvalvåg

Mike Antonsen

Caroline Rostrup